

munkatárs által honosított *P. × euram. cv 'serotina du Poitou'*-ra, mely szerinte nem azonos a *'serotina'*-val. Annál ugyanis lényegesen hosszabb tenyészidejű, gyorsabb növekedésű és rozsdagombakárosítással szemben is ellenállóbb. A *Marssonina* károsítással kapcsolatos viselkedését illetően mi is osztjuk véleményét. Minden tekintetben jónak ígérkezik néhány, általa nemesített, illetve honosított *P. deltoides* klón és fajtahibrid is (*P. deltoides* × *P. nigra* H 490—3; *P. deltoides* Bartr. S—307—24 stb.). Csak ezek közt találunk hazánkban a *Marssonina* károsítással szemben egyelőre rezisztens fajtákat.

Mindezek bizonyítják, hogy az erdővédelmi szempontokra a jövőben nagyobb figyelmet kell fordítani és azok betartására erdőgazdaságainkat érdekelttebbé kell tenni annál is inkább, mert az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése még eredményesebb munkát kíván majd mindannyiunktól.

Irodalom: Castellani, E., és Cellerino, G. P. 1964: Una pericolosa malattia dei pioppi euramericani determinata da Marssonina brunnea (Ell. et. Ev.) Magn. Cellulosa e Carta, Róma, N. 8. — Donaubauer, E. 1965: Über die Marssonina-Krankheit der Pappel in Österreich. Allgemeine Forstzeitung, Wien, 76. — Gremmen, J. 1965 a: De Marssonina-Ziekte van de populier. 3. Het voorkomen van Marssonina brunnea (E. u. E.) Magn. in Nederland. Ned. Bosb. Tijdschr. Arnhem 37, 196—198. — Gremmen, J. 1965 b: Three Poplarinhabiting Drepanoperiza Species and their Life-history. Nova Hedwigia, 9, 170—176. — Kessler, W. 1966: Zum Auftreten von Marssonina an Pappel, Die Sozialistische Forstwirtschaft, 16. 181—183. — Zycha, H. 1965: Die Marssonina-Krankheit der Pappel. Forstwissenschaftliches Zentralblatt, Hamburg, 84. 254—259.

И. Гергац: ПОВРЕЖДЕНИЯ MARSSONINA ТОПОЛЕВЫХ НАСАЖДЕНИЙ.

Наиболее опасный вид *Marssonina M. brunnea* (Ell. et. Ev.) Magn. появился в Венгрии в 1965/66 годы, и причинил значительный вред некоторым евроамериканским тополям. Появлению её способствовали благоприятные погодные условия. Так как химический метод борьбы и оправдался, наиболее важным является учитывать при селекции резистенцию против *Marssonina*.

Gergác J.: MARSSONINA-BEFALL AN PAPPELN.

Die gefährlichste der *Marssonina*-Arten: *M. brunnea* (Ell. et Ev.) Magn. trat 1965—1966 auch in Ungarn auf und verursachte an einigen wichtigen euramerikanischen Pappeln bedeutende Schäden. Ihr Auftreten wurde durch die Witterungsverhältnisse gefördert. Da sich die chemische Bekämpfung dieser Krankheit bisher nicht bewährte, ist bei der Züchtungsarbeit die Berücksichtigung der Resistenz von grosser Bedeutung.

A második tiszai vízlépcsővel kapcsolatos erdőgazdasági feladatok

MARTON TIBOR

Nagyszabású természetátalakító munka kezdődött a második tiszai vízlépcső építésének megindulásával. A Kisköre és Tiszafüred között kialakítandó víztároló és a hozzátartozó öntözőrendszer nagymértékben átalakítja az érintett Tiszatáj és elsősorban Szolnok megye arculatát.

A második tiszai vízlépcső három ütemben épülő hatalmas beruházás, amely Kiskörénél egy évente százhatvanmillió kilowattóra áramot termelő erőműből, egy duzzasztóműből, egy hajósilipből, valamint a 42 km hosszú víztárolóból kiágazó nagykunsági és jászági főcsatornából áll.

Szolnok megyében az új öntözőrendszer megépítésével további 345 000 holddal növekszik az öntözhető terület. Tehát a jelenleg öntözött területeket is beszámítva, a megyének közel 50%-a lesz öntözhető. A megye rendkívül aszályos időjárása miatt óriási jelentősége van ennek. Szolnok megyében ugyanis negyven év átlagában mindössze 300 mm a tenyészidei csapadék és a Tisza ma már

Kitermelésre kerülő 17 éves oNy állomány a Tisza hullámtérét Abádszalók—Kisköre közt átszelő vasúti híd mellett. Egy hektár fatömege 319 m³ (foto: Marton Tibor)

az öntözés csúcsidőszakában nem képes kielégíteni az öntözővíz igényeket. Ez a körülmény nagyon is indokolja a második vízlépcső megépítését.

A 22 000 kat. hold víztükrőfelületű, 400 millió köbméteres víztároló lehetővé teszi az ország keleti részén egy új üdülési központ kialakítását. A tároló körül — a tervek szerint — campingek, üdülőhelyek egész sora létesül.

A Szolnokmegyei Állami Erdőgazdaságnak a második tiszai vízlépcső megépítésével kapcsolatban kettős feladatot kell megoldania. Az első a víztároló területén levő erdőállományok kitermeléséből; a második, későbbi feladat pedig az öntözőrendszerhez kapcsolódó fásítások végrehajtásából adódik.

A víztárolóval érintett területen jelenleg mintegy 2800 ha erdő és 320 ha gyümölcsös található. Ezeket a program szerint 1973-ig kell eltávolítani. A letermelendő állományokból mintegy 1340 ha Szolnok megyében a Tisza balpartján van Tiszabura, Abádszalók, Tiszaderzs, Tiszaszöllös, Tiszaörvény községek határában. A jobbsparton levő többi erdő Kisköre és Poroszló között már Heves megyéhez tartozik.

Az erdők tulajdonjoga 54⁰/₀-ban az Állami Erdőgazdaságé, 24⁰/₀-ban a termelőszövetkezeteké, 16⁰/₀-ban a Vízügyi Igazgatóságé, míg 6⁰/₀-a az érdekelt községé. Az érintett erdők 71⁰/₀-a üzemtervezett. Az állományok 25⁰/₀-a az első, 45⁰/₀-a a második korosztályba tartozik, míg 30⁰/₀-a 21 évnél idősebb. A nyárállományok évi növedéke eléri a 22 m³/ha-t, míg a kemény fafajú állományoké 7 m³/ha.

A közölt képen a Tiszabura 3/h erdőrészetben kitermelésre kerülő 17 éves óNy-állományban a törzsek átlagmagassága 22 m, átlag mellmagassági átmérője 24 cm. Egy hektár jelenlegi fatömege 319 m³. (Az előhasználati fatömeg 107 m³/ha volt.) Ebből is látható, hogy a tervezett vágásérettségi kor leszállítása miatt számottevő lesz a növedékveszteség.

A kb. 400 ezer m³-re becsülhető élőfakészlet 75⁰/₀-át lágú lombos fafajok alkotják. Így a termelhető iparifaválasztékok nagy része a fafajmegoszlás és a korviszonyok miatt farost- és papírfa lesz, de ezenkívül jelentős mennyiségű fűrészrönk is adódik.

Az építési program szerint először a Szolnok megyéhez tartozó erdőket kell letermelni. A fakitermelés Abádszalók és Tiszabura határában mintegy száz holdon már elkezdődött.

A vízlépcső építése a Szolnokmegyei Állami Erdőgazdaságra tetemes feladatokat hárít, mivel a következő években csaknem megnégyszereződik a fakitermelés és az ezzel együtt járó feladat, de ennek elvégzésére — tekintettel a Tisza szeszélyes vízjárására — évente alig 6—7 hónap áll csupán rendelkezésre.

Az erdőgazdaság üzemi kezelésében levő 1780 hektárt kitevő erdőállományból 1972 végéig — figyelembe véve a növedékesítést — mintegy 390 ezer m³ bruttó fatömeg várható, a többi tulajdonos erdejéből pedig kb 150 ezer m³. A beruházó kívánsága szerint a letermelt állományok tuskóját is ki kell szedni, mivel azok a további időszakban a halászatot és a mederkotrást akadályoznak.

Az erdőgazdaság a nagy feladatokra való tekintettel az egyéb tulajdonban levő erdők kitermelését vállalni nem képes. Várható azonban, hogy a nagyobb erdőterülettel bíró termelőszövetkezetek és a községi tanácsok a kitermelési munkák egy részére az erdőgazdaságot kéri fel.

A vízlépcsővel érintett területről 1967. második felében előreláthatóan 14 000 m³, 1968-ban pedig 60 ezer m³ fatömeget kell kitermelni az erdőgazdaságnak. Ehhez jön még a többi tulajdonos által kitermelendő mennyiség. Ez utóbbiakra

a felvásárlás és értékesítés miatt kell figyelemmel lenni. 1970-ben és 1971-ben az évente kitermelendő mennyiség a 100 ezer m³-t is túlhaladja.

A várható nagy termelési feladatok sikeres végrehajtásának érdekében a Szolnckmegyei Erdőgazdaság már megkezdte a szükséges személyi és tárgyi feltételek megteremtését. Így megindultak a becslési munkák az 1968. végéig kitermelendő állományok pontos fatömegének és választékainak megállapítása céljából. Kezdetét vette a poroszlói és az abádszalóki MÁV-rakodók bővítése és alkalmassá tétele az odaérkező faanyag minél gazdaságosabb feldolgozására. Harmincnál több motorfűrészkezelő kiképzése is megtörtént. Az évente rendelkezésre álló rövid termelési idő egészen sajátos termelési-, szállítási-, feldolgozási-technológiai és az ehhez igazodó bizonylati rendszer alkalmazását teszi szükségessé. A kitermelt faanyag kb. 50%-a uszály- és tutajrakodón kerül feldolgozásra, míg a másik 50% az abádszalóki, a poroszlói, illetve a jövőben létesítendő kiskörei MÁV-rakodón. A fűrészrönknek alkalmas anyagot — mivel a Szegedi Falemezgyár és a Szegedi Gyufagyár lesz a felvevője — teljes egészében a kialakítandó tutajrakodókra szállítjuk ki. Hasonlóképpen ide gravitál a jugoszláviai exportra szánt hazainyárból termelt papírfa és a nemesnyár állományokból kikerülő vékonyabb (5—10 cm) vastagságú papírfa, továbbá az a farostfa-mennyiség, ami uszályon jut el a Mohácsi Farostlemezgyárba. Úgy látszik, hogy a Nyugat-Németországba exportálandó papírfa uszályon történő szállítására is megvolna a lehetőség, mivel a MAHART az uszályszükségletet biztosítani tudja. A szállítási költségek vonatkozásában is ez mutatkozna a leggazdaságosabb megoldásnak.

A Tisza szeszélyes vízjárása miatt azonban a kínálkozó vízi szállítási lehetőségeket sajnos nem lehet teljes mértékben kihasználni és ezért kényszerül az erdőgazdaság a kitermelt fatömeg mintegy 50%-át a MÁV-rakodókra juttatni és innen értékesíteni.

A vázolt feladatoknak jelentős állóeszköz igényük van. Csupán az 1968-ban végrehajtandókhoz 3,5 millió forint értékben kell beszerezni többek között motorfűrészeket, szállítógepeket, pótkocsikat, HIAB-darukat, faanyagrakodó transzportöröket és kéregzőöket.

A fizikai állományban dolgozók létszámát is emelni kell kb. 160 fővel. Egyidejűleg a vízlépcső területén foglalkoztatott erdőgazdasági dolgozók átlagórábére is rendezendő, mivel keresetük nem maradhat az építkezés egyéb területein dolgozók keresete mögött. Egy sor intézkedést kíván továbbá a dolgozók munkahelyre való szállítása, étkeztetése, elhelyezése, valamint szociális és kulturális szükségleteik kielégítése is.

A víztárolóval érintett erdők kitermelése után az erdőgazdaság további másik nagy feladata az öntözőrendszerhez kapcsolódó fásítási munkák végrehajtása lesz. Ezeknek a fásításoknak a volumene a tervdokumentációban előírt számok alapján mintegy nyolcezer hektárra tehető. Ezt megelőzően azonban a vízlépcsővel összefüggésben 1968—1972 között nagyobb arányú fásítási munkák kivitelezésére is fel kell készülnie az erdőgazdaságnak. A megye vezetői részéről ugyanis az a törekvés, hogy Szolnok megye jelenlegi 3,4%-os erdősültsége a vízlépcső megépítése miatt kieső erdőterületek ellenére ne csökkenjen, hanem tovább növekedjék. Ennek érdekében 1968—1972 közötti öt esztendőben előreláthatóan mintegy 3500 hektár új fásítás megvalósítását tervezik major-, legelő-, hullámtéri- és zöldövezeti fásítások formájában.

A fentiekből kitűnik, hogy a második tiszai vízlépcső megépítése átmenetileg jelentős mértékben megnöveli a Szolnckmegyei Erdőgazdaság feladatait. Mivel ezek egy 15 milliárdos népgazdasági beruházás nem elhanyagolható részét

képezik és nem illeszthetők bele az erdőgazdaság rendes üzemi tevékenységébe, szükséges, hogy az ezzel járó problémák megoldásában az erdőgazdaság a jövőben hathatós támogatást kapjon az illetékesek részéről.

T. Marton: ЛЕСОХОЗЯЙСТВЕННЫЕ ЗАДАЧИ, СВЯЗАННЫЕ СО ВТОРОЙ ВОДНОЙ СТУПЕНЬЮ НА ТИССЕ.

Запланированный водоём размером 22 000 кат. хольдов второй водной ступени на Тиссе ставит большие задачи перед лесхозом. Частично надо провести быструю вырубку культур тополей, заложенных на прежних поймах, затем надо осуществить облесения, связанные с ирригационной системой. Надо вырубить 2800 га тополевых насаждений, 70%, которых моложе 20 лет. Средний прирост их — 22 м³ на 1 га. Облесение вдоль каналов составляет около 8000 га.

Marton T.: DIE FORSTWIRTSCHAFTLICHEN AUFGABEN IN BEZUG AUF DIE II. WASSERSTUFE DER THEISS.

Der geplante Staubecken der II. Wasserstufe der Theiss erstreckt sich auf 12 660 ha, wodurch die Forstwirtschaft vor grosse Aufgaben gestellt wird: die auf dem ehemaligen Überschwemmungsgebiet begründeten Pappelbestände müssen in kurzer Zeit geräumt werden, es muss weiter auch für die Bepflanzung des geplanten Bewässerungssystems gesorgt werden. Pappelbestände in einer Ausdehnung von rund 2800 ha werden eingeschlagen, wovon 70% in einem Alter von unter 20 Jahren, ihr durchschnittlicher Zuwachs beträgt 22 m³/ha. Die Baumpflanzungen an den Kanälen betragen etwa 8000 ha.

A célállományok különbözőségének hatása az erdőfelújítás pénzügyi eredményére

KISS LAJOS — MOLNÁR FERENC

Az erdőgazdaságok erdőfelújítási munkájának pénzügyi eredményességvizsgálatára, önköltségelemzésére kialakított módszerünkkel többek között célnunk volt 1 ha eredményesen erdősült területnövekedés önköltségi színvonalának megállapítása, az önköltségsökkentést befolyásoló tényezők meghatározása és ezek segítségével a pénzügyi eredményjavulás számára további tartalékok feltárása. Ennek érdekében végzett elemzéseink több olyan tényre hívták fel figyelmünket, melyek ismeretében a jelenlegi elszámolási rend mellett azonos szakmai munka és mennyiségi eredmények esetén is jelentős pénzügyi eredményváltozást észlelhetünk.

Az erdőfelújítási ágazat hozamát, termelési értékét a folyamatban levő erdősítések esetén a műszaki átvételek során megállapított eredményesen erdősült területnövekedésnek az akkori OEF által megadott egységárral történő szorzatából kapjuk. Az ágazat pénzügyi eredménye tehát egyrészt az eredményesen erdősült területváltozás, másrészt az 1 ha eredményesen erdősült terület megadott egységára és annak tényleges önköltsége közötti különbség függvénye. Az eredményesen erdősült területváltozás növelésére irányuló szakmai tevékenységgel (eredményességi százalék emelésének módjai) most nem kívánunk foglalkozni. Fel szeretnénk azonban hívni az erdőgazdasági szakembereink figyelmét a pénzügyi eredményt az első tényezővel azonos súllyal befolyásoló elszámolóár és a tényleges önköltségre hatással levő jelenségekre.

A jelenlegi elszámoló árat célállományokra való tekintet nélkül egységesen, mindössze egyes termőhelyi adottságok figyelembevételével alakítottuk ki; az elvileg megfelel 1 ha eredményesen erdősült terület tervezett önköltségének a vállalat részére meghatározott nyereséggel növelt forint összegének. Az erdőgazdaságok erdőművelési tevékenységének pénzügyi értékelésében, minthogy az elszámoló ár átlagönköltségen alapul, elég nagy mérvű pontatlanság következhet be. Ugyanis azonos elszámoló ár (tervezett önköltség) csak olyan azonos rendeltetésű termékekre (jelen esetben 1 ha eredményesen erdősült terület) volna alkalmazható,

a) amelyeknek önköltsége lényegesen nem tér el egymástól,